

PATVIRTINTA

Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos
direktoriaus 2023 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-179

**PANEVĖŽIO „VYTURIO“ PROGIMNAZIJOS TVARKOS APRAŠAS
DĖL POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO
NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Tvarkos aprašas dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (toliau –Tvarka) skirta Panevėžio „Vyturio“ progimnazijai (toliau – Mokykla) ir yra parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1268 „Dėl pritarimo rekomendacijoms dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“ ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2023 m. birželio 27d. pakeitimo įstatymu Nr. XIV-2097 „Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 16, 29, 46, 47 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymas“.

2. Tvarkos aprašu siekiama padėti Mokyklos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

3. Tvarkos aprašas nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo Mokykloje sąlygas.

4. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti Mokykloje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas Mokyklos darbo tvarkos taisyklėse.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar)kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

Poveikio priemonė– Mokyklos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai– su fiziniu kontaktu susiję Mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti jam kelią.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje Mokyklos patalpoje (Relaksacijos kambaryje, išimtiniais atvejais pagalbos mokiniui specialistų kabinetuose) arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

Mokyklos darbuotojas– tai darbuotojas turintis pedagoginį išsilavinimą arba teikiantis pedagoginę, sveikatos priežiūros pagalbą mokiniams (soc. pedagogas, psichologas, ugdymo vadovas, mokytojo padėjėjas, mokytojas, raštinės darbuotojas, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas).

5. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovujamasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II SKYRIUS

POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

6. Mokyklos darbuotojas, esant Tvarkoje nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti Mokyklos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

- 6.1. pakeisti mokinio, grubiai pažeidusio mokinio elgesio taisykles, ugdymosi vietą;
- 6.2. iškviešti įgaliotą atstovą (budintį Mokyklos vadovą ar direktoriaus pavaduotoją ugdymosi pagalbai);
- 6.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;
- 6.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.

7. Taikant Tvarkoje numatytas poveikio priemones privalu atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

8. Tvarkoje numatytos poveikio priemonės taikomos mokiniui tik tada, kai Mokykla yra išnaudojusi visas kitas galimas priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes (Žodinė pastaba, pokalbis su mokiniu, tėvų informavimas, Konfliktinių situacijų valdymo susitarimuose numatytos priemonės ir kt.) ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus Mokyklos tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

9. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas Mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo (budintis Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotoją ugdymosi pagalbai), mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, taip pat, esant būtinybei, savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

10. Mokiniui pritaikytą poveikio priemonę ir Mokyklos darbuotojo veiksmus mokinio atžvilgiu privalu fiksuoti raštišku pranešimu, kuris tą pačią dieną pateikiamas Mokyklos direktoriui ir direktoriaus pavaduotoją ugdymosi pagalbai.

11. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys Mokykloje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, turi vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III SKYRIUS

UGDYMOSI VIETOS PAKEITIMAS

12. Ugdymosi vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai netinkamas mokinio elgesys akivaizdžiai griauna mokinių ugdymosi procesą pamokos metu, o mokytojo taikomos drausminimo priemonės nepadedą.

12.1. mokytojas skambina į Raštinę (tel. 8 683 05516) arba pagalbos mokiniui specialistui. Jei skambinama raštinės darbuotojui, minėtas darbuotojas iškviečia pagalbos mokiniui specialistą, kad netinkamai besielgiantį mokinį išsivestų iš pamokos darbuo į Relaksacijos kambarį ar specialisto kabinetą.

12.2. Pagalbos mokiniui specialistas:

12.2.1. pasikalba su mokiniu, nuramina bei pagal situaciją priima sprendimą ar susitaria su mokiniu dėl relaksacinių priemonių taikymo (jei toks poreikis yra);

12.2.2. mokiniui nusiraminus, paprašo mokinio parašyti situacijos analizę (1 priedas) ir primena, kad praleistos pamokos užduotis turės atlikti po pamokų socialinio pedagogo kabinete;

12.2.3. pamokai pasibaigus, 1-4 kl. mokinį palydi į klasę, o 5-8 kl. išleidžia į kitas pamokas;

12.2.4. užpildo savo paaiškinimo dalį (1 priedas) apibrėždamas situaciją, pritaikytą relaksacijos priemonių panaudojimą (jei buvo naudotos) ir mokinio savijautą. Raštu aprašytą situacijos analizę nuneša socialiniam pedagogui (jei su mokiniu dirbo ne socialinis pedagogas);

12.3. Dalyko mokytojas tą pačią dieną turi ateiti pas socialinį pedagogą ir raštu pateikti informaciją (2 priedas), informuoti tėvus;

12.4. socialinis pedagogas po pamokų, atsižvelgdamas į situaciją ir mokinio SUP, organizuoja veiklą (socialinių įgūdžių ugdymas, bibliotekos paruoštos teksto suvokimo užduotys, dalyko užduotys);

12.5. jei mokinys antrą kartą per mokslo metus yra išvedamas iš pamokos, socialinis pedagogas organizuoja susitikimą su tėvais, dalyko mokytoju ar keliais mokytojais, jei mokinys buvo išvestas iš skirtingų dalykų pamokų;

12.6. jei mokinys trečią kartą išvedamas iš pamokos, mokiniui organizuojamas VGK;

12.7. jei mokinys neina kartu su pagalbos mokiniui specialistu, darbuotojas. Skambinama tėvams ir mokinys turi būti išsivedamas į namus, susitariama dėl susitikimo su tėvais visoms šalims patogiu laiku;

12.8. jei incidentas įvyksta tuo metu kai klasės mokytojas neturi telefono, jis privalo kreiptis į arčiausiai esantį mokyklos darbuotoją, kad šis praneštų Raštinės darbuotojui ar pagalbos mokiniui specialistui. Išimties atveju, kai šalia nėra nei vieno suaugusio žmogaus, pakviesti pagalbos į Raštinę gali nueiti mokinys.

13. Mokinio ugdymosi vieta gali būti pakeičiama ne ilgesnei kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama Mokyklos direktoriaus ar jo įgalioto asmens (budinčio Mokyklos vadovo, direktoriaus pavaduotojo ugdymosi pagalbai) sprendimu, atsižvelgus į Mokyklos direktoriaus paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinį pakeitus jo ugdymosi vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki tos dienos pamokų pabaigos.

IV SKYRIUS MOKYKLOS DIREKTORIAUS AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

14. Mokyklos darbuotojas gali išsikviesti Mokyklos direktorių ar jo įgaliotą asmenį (budintį Mokyklos vadovą, direktoriaus pavaduotojo ugdymosi pagalbai), kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį.

15. Mokyklos direktorius ar jo įgaliotas asmuo (budintis Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymosi pagalbai) tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V SKYRIUS MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

16. Jeigu Mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, gaminių ar kitų reikmenų, Mokyklos darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja Mokyklos direktorių arba jo įgaliotą asmenį (budintį Mokyklos vadovą, direktoriaus pavaduotoją ugdymosi pagalbai).

17. Mokyklos darbuotojas ir (ar) Mokyklos direktorius arba jo įgaliotas asmuo (budintis Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymosi pagalbai) turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus, kad būtų galima įsitikinti, jog juose nėra draudžiamų daiktų. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

18. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – Mokyklos direktorius arba jo įgaliotas asmuo (budintis Mokyklos vadovas, direktoriaus pavaduotojas ugdymosi pagalbai). Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

19. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir jie kviečiami atvykti į Mokyklą. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

20. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas Mokyklos direktoriaus paskirto Mokyklos darbuotojo.

VI SKYRIUS PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

21. Mokyklos darbuotojas pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

21.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;

21.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, Mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;

21.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;

21.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius Mokyklos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;

21.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką;

21.6. atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar Mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas veiklą tęsia kaip yra nurodyta šio dokumento III skyriuje.

21.7. Mokyklos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas Mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima jo tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams) arba bent vienam iš jų nėra tikslinga.

22. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nenaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojančią elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

23. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

23.1. mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;

23.2. mokinį vedant už rankos;

23.3. guodžiant mokinį;

23.4. pasveikinant mokinį;

23.5. padedant neįgaliam mokiniui;

23.6. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;

23.7. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;

23.8. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo, kitas ugdymosi procese naudojamas priemones;

23.9. teikiant pirmąją pagalbą.

23.10. atliekant mokinio asmens higienos patikrą.

24. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:

24.1. naudojami kaip bausmė;

24.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;

24.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;

24.4. naudojama didesnė nei būtina fizinė jėga.

25. Pagrįstų fizinių veiksmų naudojimas neturi kelti grėsmės vaiko gyvybei ir sveikatai.

26. Mokyklos darbuotojas, taikydamas pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Mokykla, taikydama Tvarkoje numatytas poveikio priemones, turi supažindinti mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) arba bent vieną iš jų su Mokyklos dokumentais (jų pakeitimais), kuriuose numatytos poveikio priemonės netinkamai besielgiantiems mokiniams, jų taikymo sąlygos ir tvarka;

28. Mokyklos direktorius skiria:

28.1. Mokyklos darbuotojus, prižiūrinčius mokinius 12.1, 14 punktuose numatytais atvejais;

28.2. įgaliotą asmenį, pagal kompetenciją dalyvaujantį taikant poveikio priemones.

29. Visus skundus dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo privalu nuodugnai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir Mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.

30. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus Mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.

Tvarkos aprašo dėl poveikio priemonių taikymo
netinkamai besielgiantiems mokiniams
1 priedas

(Vardas, pavardė)
_____ klasės mokinys (-ė)

Panevėžio „Vyčio“ progimnazijos
Direktorei
Vitalijai Dziuričienei

SITUACIJOS ANALIZĖ
Dėl netinkamo elgesio
202 --.....

(parašas)

(Vardas, pavardė)

Pagalbos mokiniui specialisto situacijos paaiškinimas

Darbo kitoje mokyklos erdvėje laikas _____ Iš kokios pamokos mokinys išvestas _____

Kokios taikytos relaksacijos, priemonės padėjo?

Vardas, pavardė, parašas _____

Tvarkos aprašo dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams
2 priedas

(Dalyko mokytojo vardas, pavardė)

mokytojas

Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos
Direktorei
Vitalijai Dziuričienei

SITUACIJOS PAAIŠKINIMAS

Dėl _____ netinkamo elgesio
202 - -.....

Kokios drausminimo, nusiraminimo priemonės buvo taikytos pamokos metu?

(parašas)

(Vardas, pavardė)